

POSTANOWIENIE

26 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

na posiedzeniu niejawnym 26 września 2023 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J.K.

z udziałem A.K. oraz Skarbu Państwa-Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach

o stwierdzenie nabycia spadku po K.K. i E.K.,

na skutek skargi kasacyjnej J.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie

z 20 stycznia 2022 r., VI Ca 1220/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił apelację wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego w Częstochowie z 26 sierpnia 2021 r. wydanego w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku.

Wnioskodawczyni zaskarżyła postanowienie Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, domagając się przyjęcia przedmiotowego środka zaskarżenia do rozpoznania z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestniczka postępowania A.K. wskazała, że nie ma podstaw do przyjęcia skargi do rozpoznania. Ewentualnie, „z ostrożności procesowej” uczestniczka wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej

i zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierza do zagwarantowania, że skarga kasacyjna (nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń) będzie pełnił przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane te funkcje, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze jest dostrzegalna *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu (zob. postanowienie SN z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wyjaśnia, że oczywista wadliwość zaskarżonego postanowienia wyraża

się w błędnym ustaleniu przez Sąd Okręgowy, iż E.K. nie miał zdolności testowania. Takie stwierdzenie nie może stanowić skutecznej podstawy dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z powołaniem się na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Sprowadza się ono bowiem w istocie do niedopuszczalnej w postępowaniu kasacyjnym próby kwestionowania ustaleń faktycznych stanowiących podstawę dla wydania orzeczenia przez sąd drugiej instancji (art. 398³ § 3 k.p.c.). Sąd Okręgowy na podstawie licznych dowodów przeprowadzonych w sprawie, w tym dowodu z opinii biegłego, jednoznacznie przesądził, że spadkodawca E.K. w dacie sporządzania testamentu notarialnego był w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli. W konsekwencji sporządzony testament notarialny jest nieważny (art. 945 § 1 pkt 1 k.c.). Ustalenie Sądu drugiej instancji co do stanu świadomości spadkodawcy w dacie sporządzania testamentu, jako odnoszące się do sfery faktów, jest wiążące dla Sądu Najwyższego ze względu na art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym działa wyłącznie jako sąd prawa, tj. weryfikuje prawidłowość zastosowania przepisów prawa procesowego w postępowaniu drugoinstancyjnym oraz prawa materialnego w stanie faktycznym ustalonym przez sąd drugiej instancji. W związku z tym nie jest on uprawniony ani do badania prawidłowości ustaleń faktycznych, ani do oceny dowodów dokonanych przez sąd odwoławczy i wiąże go ustalony stan faktyczny sprawy (zob. np. postanowienia SN: z 31 marca 2022 r., I CSK 650/22; z 14 grudnia 2022 r., I CSK 5476/22; z 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3038/22). Stosowne ograniczenia kognicji Sądu Najwyższego sprawiają, że o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (podobnie jak o uznaniu jej zasadności) nie mogą przesądzać zarzuty, których istota – niezależnie od ujęcia jako zarzutu naruszenia prawa procesowego lub materialnego – sprowadza się do kwestionowania czy też polemizowania z ustaleniami faktycznymi będącymi kanwą dla wydania przez sąd drugiej instancji zaskarżonego orzeczenia (por. np. postanowienia SN: z 23 listopada 2022 r., I CSK 1381/22; z 12 stycznia 2022 r., I USK 319/21; z 25 maja 2021 r., II USK 320/21; z 24 lutego 2021 r., IV CSK 396/19).

Mając na względzie powyższe argumenty, należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy nie orzekał o zwrocie kosztów postępowania, gdyż sformułowany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek odniesiony został jedynie do przypadku oddalenia skargi kasacyjnej.

M.M.

[ms]